

Het Evangelie: fundament van de multiculturele Kerk

Galaten 2.11-21

Rev Dr Jos M. Strengholt
Zamalek 2010

De kerk van onze Heere Jezus Christus is een wonderlijk verschijnsel. Zij verenigt mensen uit alle volken, mannen en vrouwen, jong en oud, arm en rijk. Kijk maar om u heen: wij zien een prachtig voorbeeld voor de wereld, waarin de vermenging van culturen, van rijk en arm, van mannen en vrouwen, zo vaak een explosieve cocktail blijkt te zijn.

Toch kennen ook onze kerken hun problemen met al die culturen. De brief van de apostel Paulus aan de gemeenten in Galatië geeft ons een voorbeeld van een scherp meningsverschil tussen de apostelen Petrus en Paulus. Het ging over de vraag hoe Joden en Grieken, mensen uit verschillende culturen, verenigd moesten worden in één Kerk. Het was, zo u wilt, een botsing van godsdienstige opvattingen en van culturen.

De plaats waar Paulus Petrus terechthees was Antiochië, het huidige Antakya in Turkije, vlak aan de grens met Syrië.

1. Joden en heidenen in één kerk

Om de woordenstrijd in de gemeente van Antiochië goed te begrijpen, is het goed ons de ervaringen van Petrus en Paulus in de voorafgaande jaren in gedachten te brengen.

In het boek Handelingen lezen wij dat Petrus het Evangelie van onze Heere Jezus verkondigde in het huis van de Romeinse hoofdman Cornelius. Dat Petrus, als Jood, zelfs maar dat huis binnenging, was al een grote stap, omdat de Joden het contact met heidenen zoveel mogelijk vermeden.

Om Petrus voor te bereiden op zijn bezoek aan Cornelius, gaf God hem een visioen van een laken dat uit de hemel neerdaalde, vol dieren die voor Joden onrein waren om te eten. De wetten van Israël verboden Petrus om viervoetige dieren, kruipende dieren en bepaalde vogels te eten. Maar juist zulke dieren liet God hem zien, en Hij zei tegen Petrus:

Sta op, Petrus, slacht en eet! ... Wat God gereinigt heeft, mag u niet voor onheilig houden. (Han. 10.13,15)

Dat waren ongelooflijke woorden. Wat vroeger binnen de Joodse godsdienst niet geoorloofd was, werd nu door God Zelf bevolen. Meteen na dit visioen werd er op de deur van Petrus geklopt:

"Wij zijn gezonden door Cornelius, de hoofdman. ... Een heilige engel heeft hem opdracht gegeven u in zijn huis te laten komen om woorden van u te horen." Toen nodigde Petrus hen binnen en ontving hen gastvrij. (Han. 10.22-23)

Petrus ontving de niet-Joodse dienaren van Cornelius in zijn huis, en de volgende dag ging hij met hen mee naar Cornelius. Petrus leerde snel; God had tot hem gesproken, en hij veranderde onmiddellijk zijn opvattingen en zijn levenswijze. Dit zei hij tegen de mensen in het huis van Cornelius:

"U weet dat het een Jood niet geoorloofd is zich te voegen bij of te gaan naar iemand van een ander volk. Maar God heeft mij laten zien dat ik geen mens onheilig of onrein mag

noemen. Daarom ben ik ook zonder tegenspreken gekomen toen ik geroepen werd.” (Han. 10.28-29)

Nog diezelfde dag kwamen velen uit de heidenen tot geloof in Jezus Christus. Petrus doopte hen en bleef enkele dagen bij hen. En Petrus at hun heidense, niet-kosjere voedsel. Wij kunnen nauwelijks bevatten hoe schokkend deze beslissing vanuit Joods perspectief geweest moet zijn.

Het nieuws over wat hij had gedaan verspreidde zich snel naar Jeruzalem:

Toen Petrus naar Jeruzalem ging, namen de gelovigen uit de besnijdenis hem kwalijk dat hij het huis van onbesnedenen was binnengegaan en met hen had gegeten. Petrus begon hun vervolgens stap voor stap uit te leggen hoe alles was gebeurd. (Han. 11.2-4)

Toen zij dit hoorden, kwamen zij tot rust en verheerlijkten God met de woorden: „Dan heeft God dus ook aan de heidenen de bekering gegeven die tot het leven leidt.” (Han. 11.18)

Het Evangelie is niet alleen voor het Joodse volk. Het is voor alle mensen, uit alle volken, talen en culturen.

Een direct gevolg van dit inzicht was dat de verkondigers van het Evangelie niet langer alleen tot de Joden spraken, maar ook tot alle andere volken. Sommigen gingen naar Antiochië, een grote multiculturele stad, vol mensen uit allerlei landen. In de haven en op de markten werden vele talen gesproken. Daar aangekomen,

...verkondigden zij ook aan de Grieken het Evangelie van de Heere Jezus. En de hand van de Heere was met hen, en een groot aantal kwam tot geloof en bekeerde zich tot de Heere. (Han. 11.20-21)

Voor de moedergemeente in Jeruzalem was dit geweldig nieuws. Om erop toe te zien dat alles in de gemeente van Antiochië goed verliep, stuurden zij Barnabas naar Antiochië. Wat hij daar aantrof, was één gemeenschap van volgelingen van Jezus Christus.

In Antiochië werd voor het eerst de naam *christenen* gebruikt als gezamenlijke aanduiding voor zowel Joden als heidenen die Jezus Christus volgden. Zij vormden één groep, één lichaam van Christus, één multiculturele gemeenschap.

Er was zoveel vrucht op de arbeid van de verkondigers in Antiochië, dat Barnabas extra hulp nodig had. Daarom haalde hij Paulus, die toen in Tarsus diende, naar Antiochië om mee te werken aan de geestelijke oogst en de gemeente op te bouwen.

Barnabas en Paulus konden de gemeente zo versterken, dat deze hen na verloop van tijd kon uitzenden op hun eerste zendingsreis naar Klein-Azië. Vele Joden en heidenen kwamen daar tot geloof en vormden gezamenlijke gemeenten.

Na deze zeer succesvolle zendingsreis keerden Paulus en Barnabas terug naar hun thuisgemeente in Antiochië.

Nadat zij daar aangekomen waren, riepen zij de gemeente bijeen en vertelden alles wat God met hen gedaan had en hoe Hij voor de heidenen de deur van het geloof geopend had. En zij bleven daar geruime tijd bij de discipelen. (Han. 14.27-28)

2. Krachten die scheiding bevorderen

Nu komen wij bij het punt waarop Paulus en Petrus met elkaar in conflict raakten.

Ook Petrus kwam naar Antiochië en genoot daar de volledige gemeenschap met alle gelovigen, Joden en heidenen samen. Zij baden samen, zij aten samen, als één lichaam van Christus, een getuigenis voor de wereld van hoe onze Heere Jezus Christus mensen uit verschillende culturen kan veranderen en verenigen.

Zij leken veel op ons hier: gelovigen uit verschillende volken, met verschillende culturele gewoonten, sprekend in verschillende talen, arm en rijk, maar allen verenigd in liefde in het ene lichaam van Christus.

Onze Heere Jezus Zelf had aan het einde van Zijn leven voor Zijn discipelen gebeden:

...opdat zij één zijn zoals Wij. (Joh. 17.11)

En Hij bad ook voor allen die later tot geloof zouden komen:

En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor hen die door hun woord in Mij zullen geloven, opdat zij allen één zullen zijn, zoals U, Vader, in Mij, en Ik in U; dat ook zij in Ons één zullen zijn, opdat de wereld gelooft dat U Mij gezonden hebt.” (Joh. 17.20-21)

Onze christelijke eenheid wijst naar God. Onze multiculturele eenheid weerspiegelt God in Zijn Drieëenheid: ook Hij is een veelkleurige eenheid.

Maar deze eenheid in het lichaam van Christus vraagt om voortdurende inzet. Zij moet worden versterkt en verdedigd. Daarom bad Jezus ervoor, en daarom moeten ook wij ervoor bidden en eraan werken.

Zelfs in Antiochië, een stad die gezegend was met de aanwezigheid van Petrus en Paulus, werd de eenheid van de kerk bedreigd.

In Handelingen lezen wij:

Enige mannen kwamen uit Judea en onderwezen de broeders: Als u niet besneden wordt overeenkomstig het gebruik van Mozes, kunt u niet zalig worden.” (Han. 15.1)

Joodse predikers kwamen naar Antiochië en zeiden tegen de Joden en de heidenen in de gemeente: jullie moeten alle wetten van Mozes onderhouden, anders heeft de zaligheid in Jezus Christus voor jullie geen waarde. Ja, de zaligheid is ook voor de heidenen, maar om die te ontvangen moeten zij eerst worden zoals wij, namelijk Joden.

Deze Joodse predikers vermengden hun achterhaalde opvattingen over Gods wet met een flinke dosis culturele superioriteit. Zij maakten zo'n indruk dat zelfs Petrus zich liet beïnvloeden. Langzaam trok hij zich terug van de heidense gelovigen. Hij at niet langer met hen, en de andere Joodse gelovigen deden hetzelfde. Allemaal omdat deze Griekse gelovigen de Joodse voedselwetten niet onderhielden.

Stoort het u dat wij in de vroege kerk mensen aantreffen met verschillende opvattingen? Dat hoeft ons niet te verbazen. Het kostte de leiding van de kerk enkele jaren om over veel onderwerpen, zoals de betekenis van de Joodse wet, tot een helder inzicht te komen. Juist door zulke conflicten werden die inzichten uitgewerkt.

De christenen in Antiochië raakten steeds meer verdeeld. Oorspronkelijk gebruikten alle gelovigen gezamenlijk maaltijden als voorbereiding op het Heilig Avondmaal. Maar door deze nadruk op de Joodse wet werden afstand, kilheid en afzondering de gewone gang van zaken.

De normen van één cultuur werden de norm voor iedereen. Dat was niet goed. Niet goed, omdat deze opvatting mensen niet dichterbij God bracht. En niet goed, omdat zij mensen ook van elkaar verwijderde.

Zij was onwaar en zij bracht verdeeldheid.

Dit probleem in Antiochië verbaast ons eigenlijk niet. Ook voor ons is het veel gemakkelijker ons terug te trekken binnen onze eigen sociale, nationale of culturele kring, met onze eigen gewoonten, regels en taal.

Of te denken dat anderen zich maar aan onze cultuur moeten aanpassen, omdat die beter zou zijn.

Dat is allemaal heel menselijk — maar daarmee is het nog niet aanvaardbaar. Het leidt tot dezelfde verdeeldheid waaronder de hele wereld gebukt gaat.

En onze Heere bidt juist dat Zijn kerk anders zal zijn.

Onze verdeeldheid verwijdert ons dus niet alleen van elkaar, maar het is ook zonde in Gods ogen.

3. Het Evangelie houdt ons bijeen

Toen Petrus zich begon terug te trekken van de gelovigen uit de heidenen en feitelijk een afzonderlijke gemeente vormde op grond van etnische afkomst, sprak Paulus hem daar openlijk en scherp op aan. Openbare zonden moeten openbaar worden bestraft.

Petrus wist dat zowel Joden als heidenen uitsluitend door Jezus Christus behouden worden en dat de wetten van het Oude Testament niet langer het middelpunt vormden van Gods wil. Wij hebben gezien hoe hij at met het huis van Cornelius en met de gelovigen uit de heidenen in Antiochië.

Maar nu de wettische Joodse gelovigen uit Jeruzalem gekomen waren, handelde hij niet overeenkomstig zijn kennis van God en van het Evangelie.

Hij liet zijn etnische afkomst belangrijker worden dan de christelijke eenheid met al zijn broeders en zusters.

Daarom noemde Paulus hem een huichelaar.

En Paulus herinnerde zijn lezers in Galatië eraan hoe verkeerd deze nadruk op de Joodse wet was.

Geen enkele wet had de Joden ooit betere mensen gemaakt of hen dichterbij God gebracht. Mensen worden niet rechtvaardig voor God doordat zij regels onderhouden. Gods wetten zijn goed, maar wij zijn dat niet. Alle wetten van de wereld kunnen ons niet veranderen of ons dichterbij God brengen.

Is er dan iets verkeerd aan regels, gewoonten en voorschriften? Nee, natuurlijk niet. Wij kunnen niet zonder. Wij hebben structuur nodig in ons leven, in onze landen en in onze culturen.

Maar om rechtvaardig voor God te worden, is het geloof in Jezus Christus het uitgangspunt, niet de wet, zegt de apostel Paulus.

Op grond van het geloof in Jezus Christus vergeeft God onze zonden en komt Hij door Zijn Heilige Geest in ons leven wonen. Dat gebeurt geheel zonder enige wet, regel of vrome gewoonte die wij zelf ontwikkelen.

Waarom zouden wij dan toestaan dat zulke regels vervolgens broeders en zusters van elkaar scheiden, terwijl zij juist eerst hun eenheid in Jezus Christus gevonden hebben?

Onze eigen godsdienstige, nationale of culturele regels en gewoonten mogen nooit een scheidsmuur vormen tussen mij en u, of tussen u en uw christelijke naaste hier in de gemeente.

Enkele jaren na zijn conflict met Petrus in Antiochië schreef Paulus aan de gemeente in Efeze over de manier waarop Joodse en heidense christenen volgens Gods plan één waren geworden:

Want Hij is onze vrede, Die beiden één gemaakt heeft. En door de tussenmuur, die scheiding maakte, af te breken, heeft Hij de vijandschap in Zijn vlees tenietgedaan, namelijk de wet van de geboden, die uit bepalingen bestond, opdat Hij die twee in Zichzelf tot één nieuwe mens zou scheppen en zo vrede zou maken, en opdat Hij die beiden in één lichaam met God zou verzoenen door het kruis, waaraan Hij de vijandschap gedood heeft. (Efe. 2.14-16)

Wetten verdelen mensen; Jezus Christus verenigt hen.

In Zichzelf verenigde Hij Joden en heidenen. In Zichzelf verenigt Hij Amerikanen en Soedanezen, Egyptenaren, mensen uit India en Pakistan, Engelsen, Duitsers, Nederlanders, Eritreeërs... Ben ik nog nationaliteiten vergeten die hier vandaag aanwezig zijn?

Wanneer wij ons richten op onze eigen gewoonten, regels, talen, nationale trots en geschiedenis, zullen wij eindigen zoals de wereld: elkaar met bommen bestoken.

Maar wanneer wij ons richten op Hem Die verenigt, Jezus Christus, worden wij naar elkaar toegetrokken in een echte gemeenschap.

Conclusie

Als wij verlangen dat onze gemeente werkelijk een weerspiegeling zal zijn van de eenheid waarvoor Jezus Christus heeft gebeden, en als wij dichter naar elkaar toe willen groeien in christelijke liefde, dan moeten wij de gedachte loslaten dat wij beter zijn dan anderen.

Iedere christen die in zijn eigen hart heeft gekeken en weet dat Gods wet hem alleen maar veroordeelt, begrijpt dat hij niet beter is dan iemand anders. Iedere christen die weet dat hij volledig afhankelijk is van Jezus Christus en van Zijn vergeving, laat elke minachting voor andere mensen en hun cultuur varen.

Dan zullen wij niet toestaan dat cultuur, taal, nationaliteit, maatschappelijke positie of welke menselijke gewoonte dan ook ons van elkaar scheidt.

Wij zijn allen gelijk voor God, dankzij onze verbondenheid met Jezus Christus, onze Heere, of wij nu ambassadeur zijn of degene die thuis bij de ambassadeur de kattenbak schoonmaakt.

Wij zijn één in Jezus Christus. Hij woont door Zijn Heilige Geest in ieder van ons. Daarom geven wij ruimte aan Zijn leven van liefde, vrede en blijdschap, zodat wij steeds dichter naar elkaar toe groeien.

Het mooiste symbool van onze christelijke eenheid is wanneer wij samen eten van hetzelfde brood en drinken uit dezelfde beker, en wanneer wij zij aan zij knielen als één volk van God.

+ In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.